

ЕДНА РЕКАПИТУЛАЦИЯ НА ИЗСЛЕДВАНИЯ ВЪРХУ ИНТЕРКУЛТУРНИТЕ ОТНОШЕНИЯ. КАКВО СЛЕДВА ОТ ТОВА ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО?

Давидков, Ц., 2019. *Изследвания върху културите. Културни ориентири на управлението*. София: СУ „Св. Климент Охридски“, ISBN 978-954-9399-52-3

Проф. Пламен Макариев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Новата монография на проф. Цветан Давидков представлява рекапитулация на четири последователни емпирични проучвания на тема „Национална и организационни култури“ (осъществени от него през 1995, 2001, 2008 и 2014 г.), като включва и методическа част, озаглавена „Добро управление. Приложение на изследователските резултати в управлението на организациите и вземането на решения“.

Емпиричните проучвания са проведени с една и съща методика – тази на Х. Хофстеде, и представляват едно внушително по мащабите си лонгитудинално изследване на организационната култура в нашата страна. Както се вижда, предполагам, от самото име на създателя на методиката, тук става дума за изследователска работа, осъществявана в рамките на интеркултуралистката парадигма. Това ще рече, накратко казано, че се работи с културни специфики – с колективно споделени ценности и психологически нагласи, които, за разлика от общочовешките, са характерни за един или друг кръг от хора и ги отличават от останалите. И се търсят начини за справяне с предизвикателствата на взаимодействията между хора с различни културни ориентации.

Именно интеркултуралисткото естество на монографията на Цв. Давидков я прави важна и с оглед на образованието. Непосредственият интерес на автора е фокусиран върху спецификата на организационната култура в нашата страна. Но измеренията на тази специфика, които се оценяват с методиката на Хофстеде – властово разстояние; степен на избягване на несигурността; ниво на индивидуализъм, респ. на колективизъм; степен на „мъжественост“, респ. на „женственост“ – се отнасят до всички области на живота. Дали в отношенията между служителите в

някоя фирма, или в отношенията в семейството, или в политическия живот, или в училище – навсякъде е от значение доколко сериозно гледаме на властта, в каква степен сме склонни да очакваме от неизвестността приятни или неприятни изненади, дали ценим повече индивидуалната свобода, или солидарността между близки един на друг хора, дали имаме готовност да жертваме качеството на нашия живот в името на житейски и професионални успехи, или обратно.

Особено необходима е интеркултурната компетентност в работата с деца и ученици от етническите малцинства. Когато културните специфики, характерни за техния начин на живот, се окажат в контраст с училищната културна среда, възникват проблеми, които могат да вариат от умерен психологически дискомфорт при тези ученици до преживяване на училищния живот като набор от безсмислени дейности. А как би могло да се предотврати отпадането от училище на деца, които не виждат смисъл от пребиваването си в него? Безплатната закуска и заниманията с песни, танци и футбол не са средството, чрез което такива ученици могат да бъдат привлечени към пълноценно участие в учебно-възпитателния процес.

Ако учителят, възпитателят, училищният директор познава измеренията, в които може да се получи „разминаване“ на културни особености, в резултат на което поведението на „Другия“ може да изглежда странно, необяснимо или пък обяснимо като проява на културна непълноценност, той или тя ще е в състояние да се ориентира в конкретния случай какъв човек има пред себе си, какво може да очаква в съответните измерения от него или нея, как да подходи към този ученик или тази ученичка, за да не бъде разбран погрешно. Именно към тази проблематика „отваря прозорец“ монографията на Цв. Давидков и го прави по един академично солиден начин, с представяне на четири прецизно осъществени мащабни емпирични изследвания и интерпретационни таблици за всяко от измеренията на културните специфики. Като в рамките на всяка от последните има и раздели, отнасящи се до училищната културна среда. Тази книга може да бъде полезна както за „практиците“, в образованието, така и за теоретиците, тъй като предоставя добре разработена методика за интеркултуралистски изследвания, която може да бъде прилагана и в педагогическата наука.

A RECAPITULATION OF RESEARCH ON INTERCULTURAL RELATIONS. WHAT FOLLOWS FROM THIS ABOUT EDUCATION?

Davidkov, Tz. (2019). *Crop research. Cultural landmarks of management*, Sofia: St. Kliment Ohridski , Faculty of Economics, ISBN 978-954-9399-52-3

✉ **Prof. Plamen Makariev**

ORCID ID 0000-0003-2762-5847

University of Sofia

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: makariev@phls.uni-sofia.bg